

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้ คือ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 และเพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

สรุป

1. ครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการวิจัยโดยภาพรวมทั้ง 9 ด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ผลการวิจัยเป็นรายด้านพบว่า การบริหารงานในแต่ละด้านตามความคิดเห็นของครูที่อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ซึ่งจำแนกได้ ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารหลักสูตร

พบว่าครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารอยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็น เช่น สถานศึกษานับสนุนให้คณะครูได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการจัดทำแผนการสอนโดยการส่งเข้ารับการฝึกอบรมหรือเชิญวิทยากรมาบรรยายสถานศึกษาจัดประชุมคณะครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรหรือพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะครูและบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

1.2 ด้านการบริหารการเรียนการสอน

พบว่าครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารอยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็น เช่น สถานศึกษาดำเนินการให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยใช้แผนการสอนสื่อการสอนเอกสาร คู่มือครู

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สถานศึกษাজัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา สถานศึกษাজัดประชุมวางแผนการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.3 ด้านการบริหารการประเมินผลการเรียน

พบว่าครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารอยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็น เช่น สถานศึกษากำหนดปฏิทินในการปฏิบัติงานการประเมินผลการดำเนินงานอย่างชัดเจนมากที่สุด สถานศึกษามีการวางแผนดำเนินการวัดผลและประเมินผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สถานศึกษานำผลการประเมินไปจัดทำเป็นยุทธศาสตร์เพื่อวางแผนพัฒนางานวิชาการต่อไป

1.4 ด้านการบริหารการนิเทศภายใน

พบว่าครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารอยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็น เช่น สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนการนิเทศการสอนทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนเพื่อเสริมและชี้แนะซึ่งกันและกัน สถานศึกษาดำรงสภาพปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนนิเทศภายในสถานศึกษาสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรในสถานศึกษาถึงความสำคัญของการนิเทศภายใน

1.5 ด้านการบริหารการวิจัยและพัฒนา

พบว่าครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารอยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็น เช่น สถานศึกษากระตุ้นให้ครูเกิดความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนมีการปฏิบัติมากที่สุด สถานศึกษาประชุมเพื่อกำหนดเป้าหมาย นโยบายในการวางแผนส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน และมีความเห็นว่าปฏิบัติเท่ากันในเรื่อง 1.สถานศึกษาส่งบุคลากรเข้าร่วมการอบรมด้านวิชาการตามหน่วยงานต่างๆ ที่เปิดอบรม 2.สถานศึกษาค้นหาหนังสือและเอกสารให้บุคลากรได้ศึกษาเพื่อพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียน 3.สถานศึกษาสนับสนุนให้มีการแสดงผลงานการวิจัยของสถานศึกษาและการวิจัยในชั้นเรียน

1.6 ด้านการบริหารโครงการงานวิชาการ

พบว่าครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารอยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็น เช่น สถานศึกษาส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในด้านวิชาการให้สอดคล้องกับสภาพสังคมเศรษฐกิจและการเมืองมีการปฏิบัติมากที่สุด สถานศึกษามีการเก็บรวบรวมข้อมูลทางวิชาการเพื่อดำเนินการจัดทำเป็นโครงการอย่างเป็นระบบ สถานศึกษาค้นหาโครงการพัฒนาวิชาการเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น

1.7 ด้านการบริหารการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ

พบว่าครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารอยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็น เช่น สถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้จัดทำผลงานเพื่อพัฒนาวิชาชีพของตนเองให้มีความ

ก้าวหน้าอยู่เสมอ สถานศึกษาประสานงานกับบุคลากรและหน่วยงานทางการศึกษาเพื่อพัฒนาเทคนิควิธีการสอนให้แก่บุคลากร สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ครุมนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการพัฒนาตนเอง

1.8 ด้านการบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ

พบว่าครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารอยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็น เช่น สถานศึกษาจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนักเรียนทางวิชาการอย่างเป็นระบบมีการปฏิบัติมากที่สุดสถานศึกษากำหนดและวางแผนการบริหารงานสารสนเทศทางวิชาการอย่างเป็นระบบ สถานศึกษาจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของสถานศึกษาทางวิชาการอย่างเป็นระบบ

1.9 ด้านการบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการ

พบว่าครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารอยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็น เช่น สถานศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล เขียนรายงาน เผยแพร่ รายงานผลต่อผู้บังคับบัญชาหน่วยงานต้นสังกัด และสาธารณชนมีการปฏิบัติมากที่สุด สถานศึกษาวางแผนการประเมินผลงานทางวิชาการเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้สอดคล้องกับช่วงเวลาที่เหมาะสม สถานศึกษาจัดตั้งคณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงานทางวิชาการ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของครูผู้สอนที่ตอบแบบสอบถามปลายเปิดในจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 363 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา จำนวน 169 คน ส่วนที่เหลือ จำนวน 194 คนไม่แสดงความคิดเห็นในแบบสอบถามปลายเปิด ความคิดเห็นของครูผู้สอน เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา จำนวนความคิดเห็นของความถี่เรียงจากมากไปหาน้อย ปัญหาได้แก่ ครูผู้สอนไม่มีความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน (f=69) สถานศึกษาไม่มีการวางแผนดำเนินงานโครงการทางวิชาการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (f=65) สถานศึกษาขาดแคลนครูจำนวนครูไม่ครบชั้น (f=60) ระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการยังไม่เป็นระบบและเป็นปัจจุบัน (f=57) งบประมาณไม่เพียงพอทำให้ไม่มีสื่อที่เอื้ออำนวยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (f=54) ครูผู้สอนไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา (f=52) ขาดงบประมาณในการสนับสนุนโครงการทางวิชาการ (f=47) สถานศึกษาขาดการวางแผนในการดำเนินงานวัดและประเมินผลให้เป็นระบบ (f=45) การจัดครูเข้าสอนไม่ตรงกับความรู้ความสามารถ (f=41) สถานศึกษาไม่มีการพัฒนาหลักสูตร (f=38) ครูไม่มีความเข้าใจการบริหารโครงการทางวิชาการ (f=3) ครูขาดขวัญและกำลังใจและรู้สึกเบื่อหน่ายกับการจัดทำเอกสารการพัฒนามูลฐานทางวิชาการ (f=2) สถานศึกษาไม่นำหลักสูตรที่พัฒนามาใช้ให้เกิดประโยชน์ (f=1) มีการประชุมบุคลากรบ่อยเกินไป

ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ต่อเนื่อง (f=1) การสร้างขวัญและกำลังใจของผลงานทางด้านวิชาการไม่ชัดเจน (f=1)

ข้อเสนอแนะ ได้แก่ สถานศึกษาควรจัดอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนเชิงปฏิบัติการ (f =64) สถานศึกษาควรมีการวางแผนดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมทุกระดับชั้น (f =61) ควรปรับปรุงระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการให้เป็นระบบและเป็นปัจจุบัน โดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการจัดเก็บเพื่อสะดวกต่อการสืบค้น (f =59) ควรจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแก่คณะครูและผู้เกี่ยวข้อง (f=48) สถานศึกษาควรสำรวจความสามารถและความถนัดของครูผู้สอน โดยยึดวุฒิการศึกษาวิชาเอกที่ครูจบการศึกษามาเป็นหลัก (f=47) โครงการควรมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับท้องถิ่น (f=45) ควรพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามสภาพท้องถิ่น โดยเชิญผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียตลอดถึงผู้ที่เกี่ยวข้องมามีส่วนร่วมในการดำเนินการ (f=42) สถานศึกษาควรจัดหาคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ (f=42) ควรวางแผนและแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในและให้ดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (f=41) เน้นการประเมินผลงานทางด้านวิชาการตามสภาพจริง (f=41) สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ที่พัฒนาตนเองทางวิชาการ (f=9) ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำรวจโรงเรียนที่สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้ แล้วจัดสรรคอมพิวเตอร์ให้โรงเรียนนี้ก่อนอย่างน้อยห้องเรียนละ 1 เครื่อง (f=8) สถานศึกษาควรติดตามการวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง (f=7) ผู้บริหารโรงเรียนควรพัฒนาวิสัยทัศน์ในการบริหารการศึกษา (f=4) สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ที่มีผลงานทางด้านวิชาการ (f=3)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ในการบริหารงานทั้ง 9 ด้าน มีประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านการบริหารหลักสูตร ความเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า สถานศึกษาได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการของหลักสูตรสถานศึกษา ให้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ให้เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งตรงกับหลักการของการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management)

ที่ รังสรรค์ มณีเล็ก (อ้างใน กระทรวงศึกษาธิการ 2547:316) ที่กล่าวถึง หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation or Collaboration or Involvement) ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจและร่วมจัดการศึกษาทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่าและตัวแทนนักเรียน องค์กรต่างๆ โดยกำหนดนโยบายและแผน ร่วมตัดสินใจ การกำหนดหลักสูตรท้องถิ่น การร่วมคิดร่วมทำ ฯลฯ และแม้จะบริหารโดยองค์คณะบุคคลก็ตาม แต่ต้องเน้นการกระจายโอกาสให้ทั่วถึงทั้งองค์กร เพื่อให้ทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรเชษฐ์ จันทรภิรมณ์ (2546:69) ที่พบว่าใน การบริหารหลักสูตรสถานศึกษานั้น สถานศึกษาได้ดำเนินการจัดประชุม สนับสนุนส่งเสริมให้คณะครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และเนื่องจากเป็นช่วงของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร คณะครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดทำสาระต่างๆ ของหลักสูตรใหม่ จำเป็นต้องมีการจัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจแก่คณะครูหรือนุเคราะห์ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา

2. การบริหารการเรียนการสอน ความเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารการเรียนการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ครูผู้สอนให้ความสำคัญในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ได้ดำเนินการจัดการศึกษาและปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ดังนั้น เมื่อครูดำเนินการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงได้เน้นการฝึกให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ กนก จันทรจักร (2542:125) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยการกระทำ ความรู้เกิดจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่นักเรียนได้ทดลอง ได้ปฏิบัติ ได้สังเกตจากของจริง ได้ทำงานร่วมกัน ได้ทำงานด้วยตนเองทำให้ได้ความรู้จริงหรือประสบการณ์ชีวิตจริงและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี และเอกรินทร์ สิมหาศาล (อ้างใน ศิริพร ชีปนวัฒนา, 2547:91) ได้กำหนดองค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้ไว้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงวิธีการเรียนของผู้เรียน และวิธีการสอนที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน (Learner-Learning, Teacher-Teaching) ผลการวิจัยดังกล่าวยังได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัมพร พึ่งเฟื่อง (2540:77) ที่พบว่า การจัดการเรียนการสอนมีการดำเนินการถูกต้อง โดยมีการศึกษาจุดประสงค์ เนื้อหา แผนการสอน เอกสารที่เกี่ยวข้อง ทำบันทึกการสอนล่วงหน้า ใช้วิธีสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเน้นทักษะกระบวนการ และครู

ไม่ได้ยึดกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งที่เสนอแนะไว้ในคู่มือครูเท่านั้น แต่ได้ผสมผสานตามคำแนะนำในคู่มือครู และตามคำแนะนำของฝ่ายบริหารบ้าง ฝ่ายวิชาการบ้าง หรือตามสภาพการณ์ต่างๆ

3. การบริหารการประเมินผลการเรียน ความเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารจัดการเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าในการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นกระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้และพัฒนาการต่างๆ ของผู้เรียน ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจผลการเรียน สถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบการวัดผลประเมินผลการเรียนให้เป็นไปอย่างเหมาะสมมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ให้ผลการประเมินถูกต้องตามสภาพความรู้ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนในขณะเดียวกันการวัดผลและประเมินผลการเรียน สถานศึกษาจะต้องมีการจัดการเป็นระบบและกระบวนการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ สามารถรองรับการประเมินภายในและการประเมินภายนอกตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาได้ สถานศึกษาจะต้องจัดทำเอกสารที่ใช้เป็นหลักฐานการศึกษา เพื่อแสดงข้อมูล และสถานภาพทางการศึกษาของผู้เรียนทั้งในระยะเวลาที่ยังศึกษาอยู่และเมื่อจบการศึกษาไปแล้ว ดังที่ ศิริพร จีปนวัฒนา (2547:157-158) ได้แบ่งเอกสารหลักฐานการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ เอกสารหลักฐานการศึกษาควบคุมและบังคับแบบ และเอกสารหลักฐานการศึกษาที่สถานศึกษาดำเนินการเอง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัมพร พึ่งเฟื่อง (2540:107) ที่พบว่า การวัดผลและประเมินผลมีการปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการในระดับมากที่สุดและมีการแสดงความคิดเห็นไม่ค่อยแตกต่างกัน

4. การบริหารการนิเทศภายใน ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารการนิเทศภายในในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อค้นพบดังกล่าว สอดคล้องกับ จินดา รัตนอังกูร (2541:25) ที่ได้สรุปความหมายของการปฏิบัติกา นิเทศการศึกษาว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับผู้บริหารการศึกษาช่วยให้ครูประสบความสำเร็จให้สามารถปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นจนเป็นนิสัยทำให้เกิดการพัฒนาอย่างถาวรได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และวางแผนพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ ในขณะเดียวกันครูมีขวัญกำลังใจ ความภาคภูมิใจที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ Good (อ้างใน บันลือ พฤษภาคม, 2537:12) ที่ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ว่าเป็นความพยายามที่ผู้นิเทศจะทำให้ครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่ในโรงเรียนทุกคนรับผิดชอบ มีความเป็นผู้นำในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ด้วยการกระตุ้นส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาวิชาชีพให้ก้าวหน้า

5. การบริหารการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรื่องดังกล่าว ผู้วิจัยมี

ความเห็นว่าการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 งานทุกงานจะเกี่ยวข้องและผูกพันกับบุคคลในโรงเรียน ซึ่งชี้ให้เห็นความจำเป็นของการพัฒนาบุคลากร นับตั้งแต่ลักษณะแบบแผนหรือพฤติกรรมในการบริหารของผู้บริหาร ความรู้ความสามารถขององค์กรและค่านิยมร่วมกันของบุคคลในองค์กรซึ่งรวมถึงวัฒนธรรมขององค์กรด้วย ถ้ามีการวิเคราะห์ปัจจัยเหล่านี้และมีการพัฒนาบุคลากร นอกจากจะส่งผลในทางบวกต่อการดำเนินงานขององค์กรแล้วยังส่งผลไปถึงปัจจัยตัวอื่นๆ ด้วย สอดคล้องกับ บรรยงค์ โตจิรา (2546:191) กล่าวว่า เป้าหมายสูงสุดของการบริหารงาน คือ การนำเอาทรัพยากรอันประกอบไปด้วย คน เงิน และวัสดุอุปกรณ์ไปดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ในบริบทปัจจุบันเหล่านี้ต้องยอมรับว่า คนเป็นปัจจัยสำคัญยิ่ง ความจำเป็นในการพัฒนาคนนับวันจะปรากฏเด่นชัดและทวีความสำคัญยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสภาพปัจจุบันที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและการพัฒนาคนให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงนั้นกลายเป็นกลยุทธ์สำคัญของการพัฒนาองค์กร

6. การบริหารการวิจัยและพัฒนา ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารการวิจัยและพัฒนา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยเห็นว่าการวิจัยและพัฒนาที่มีความจำเป็นที่ต้องส่งบุคลากรเข้าร่วมอบรมตามหน่วยงานต่างๆ ที่เปิดการอบรมกระตุ้นให้ครูเกิดความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน และผู้บริหารสถานศึกษา บริหารจัดการหนังสือและเอกสารให้บุคลากรได้ศึกษาเพื่อพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียน เนื่องจากเกิดสภาพปัญหาด้านการเรียนการสอนมีความขัดข้อง ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามปกติ การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการหาแนวทางแก้ปัญหาและหาทางป้องกันซ้ำห การเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดกระบวนการเรียนรู้ จึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้ครูค้นหาความรู้และความก้าวหน้าทางการวิจัย ซึ่งตรงกับ ภัทธา นิคมานนท์ (2544:10) ที่ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการวิจัยด้านการเรียนการสอนว่าเป็นการเพิ่มพูนวิชาการให้กว้างขวางยิ่งขึ้น การวิจัยเป็นการแสวงหาความรู้ในสิ่งที่ยังไม่รู้หรือรู้แล้วแต่ยังไม่แน่ชัด ผลการวิจัยก่อให้เกิดความรู้ใหม่ๆ ทำให้วิทยาการต่างๆ กว้างขวางขึ้น และช่วยให้มีเครื่องมือ เทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งเป็นผลจากการศึกษา ค้นคว้าทางการวิจัย ทำให้การเรียนการสอนทันสมัยยิ่งขึ้น ครูสามารถศึกษาค้นคว้าความรู้ได้ด้วยตนเองโดยวิธีการทางการวิจัย ครูสามารถปรับปรุงกระบวนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยวิธีการวิจัยที่เรียนว่า “การวิจัยในชั้นเรียน” ซึ่งเป็นวิธีที่ครูสามารถค้นหาวิธีสอนที่เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน และธรรมชาติของผู้เรียน และครูสามารถประเมินผลการสอนของตนได้ว่า มีความสำเร็จเพียงไร มีจุดบกพร่องใดที่ควรแก้ไข และสามารถแก้ไขจุดบกพร่องได้โดยใช้เทคนิคการวิจัย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรเชษฐ์ จันทร์ภิรมย์ (2546:71) ที่วิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน พบว่า ด้านการวิจัยและพัฒนาสถานศึกษาได้

ดำเนินการสำรวจสภาพปัญหา จัดหาหนังสือและเอกสารให้นักลากรใช้ศึกษา รวมทั้งได้วางแผนในการพัฒนาส่งเสริมบุคลากรให้เกิดความสนใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน

7. การบริหารโครงการทางวิชาการในสถานศึกษา ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารโครงการทางวิชาการในสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อค้นพบของผู้วิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าภารกิจของโรงเรียนทุกๆเรื่องสามารถกำหนดเป็นโครงการได้ทีนอกเหนือ จากแผนงานและมีลักษณะของการดำเนินการเป็นส่วนรวมของสถานศึกษา ไม่ใช่เฉพาะห้องเรียนใดห้องเรียนหนึ่ง ซึ่งตรงกับ กมล ภูประเสริฐ (2544:69-71) ที่ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำโครงการทางวิชาการไว้ว่า การจัดทำโครงการเกิดจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และปัญหาความต้องการของสถานศึกษาที่ต้องการจะแก้ปัญหาหรือต้องการพัฒนางานไปสู่มาตรฐานที่สูงขึ้นกว่าเดิม และการดำเนินงานโครงการในลักษณะภาพรวมของสถานศึกษา ต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากรทั้งหมดของสถานศึกษา จึงจะบังเกิดผลการเรียนรู้ร่วมกัน

8. การบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อค้นพบของการวิจัยดังกล่าวอาจเป็นเพราะว่า ระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินภายในและการประเมินภายนอกตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 6 มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก และมาตรา 48 ใหหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับ ชโลมใจ กิงการวัฒน์ และคณะ (2541:2) ที่ได้ให้ความสำคัญจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศไว้ว่า องค์กรสามารถดำเนินการจัดระบบสารสนเทศใดๆ ก็ตามต่องเน้นประโยชน์ในการวางแผนและการบริหารงานของหน่วยงานนั้น และระบบสารสนเทศควรมีคุณสมบัติ ดังนี้ คือครอบคลุมเรื่องและประเด็นที่จำเป็นต้องใช้ มีความเชื่อถือได้ ความเป็นปัจจุบัน สามารถใช้ได้ตามที่ต้องการ

9. การบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการ ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารการประเมินผลงานวิชาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรื่องนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการประเมินผลงานทางวิชาการเป็นภารกิจที่สถานศึกษาต้องดำเนินการ ซึ่งตรงกับพระราชบัญญัติ

ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาพุทธศักราช 2547 และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 6 มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกัน คุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก และมาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและ สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพ ภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการ จัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

สรุปในภาพรวมการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก ตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ทั้ง 7 ด้าน พบประเด็นที่สำคัญ คือ ด้านการบริหารการวิจัยและพัฒนา พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า สถานศึกษากระตุ้นให้ครูเกิดความสนใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนมี ค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับหนึ่ง อาจเป็นเพราะว่า ในปัจจุบัน ต้องปรับปรุงพัฒนางานอยู่ตลอดเวลา มี การประเมินเพื่อทำวิทยฐานะให้ได้ระดับที่สูงขึ้นและได้เงินเดือนมากขึ้น ชีวิตดีขึ้น การทำงานก็ ราบรื่นส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพมากขึ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ก็ได้เน้น เพื่อให้ความสำคัญ โดยถือเป็นนโยบายในการทำงาน ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางด้วย ดังนั้นสถานศึกษา จึงต้องจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542(45) ตามแนวการจัด การศึกษาที่กำหนดไว้ในหมวด 4 คือ

1. ต้องยึดหลักการว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และผู้เรียนมี ความสำคัญที่สุด (มาตรา 22) ซึ่งเป็นจิตวิทยาการเรียนรู้และจิตวิทยาการศึกษาที่สำคัญ
2. ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และการบูรณาการ ประกอบการเรียนรู้ (มาตรา 23) ซึ่งเป็นแนวคิดปรัชญาของการกำหนดสาระหลักสูตรให้ครอบคลุม
3. ต้องส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำหลักสูตรให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (มาตรา 24) ซึ่งเป็นหลักการ สำคัญของการบริหารจัดการหลักสูตรที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยสร้างให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุข ดังนั้นสถานศึกษาจึงอาจมีการดำเนินการเพื่อสนองนโยบายจุดเน้นดังกล่าว ในระดับที่สูงกว่างานอื่นๆ ก็เป็นไปได้

ผลการวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีสภาพการบริหารงานวิชาการในทุกๆ ด้านอยู่ในระดับปานกลาง และค่อนข้างเชื่อได้ว่าสถานศึกษาเหล่านี้ ได้ดำเนินการบริหารงานวิชาการตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในภารกิจงาน 9 ด้าน ได้แก่การบริหารงานวิชาการ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านการประเมินผล ด้านการนิเทศภายใน ด้านการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ ด้านการวิจัยและพัฒนา ด้านการบริหารโครงการทางวิชาการอื่นๆ ด้านระบบข้อมูลสารสนเทศทางวิชาการ และด้านการประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการในทุกๆ ด้านซึ่งเป็นงานหลัก ให้มีการพัฒนาไปพร้อมๆ กัน แต่เมื่อมีความจำเป็นต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยอยู่เสมอก็ต้องทำ

1.2 ด้านการบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ สถานศึกษาควรจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของสถานศึกษาทางวิชาการอย่างเป็นระบบ ต้องครบถ้วน เป็นปัจจุบันและใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ด้วย

1.3 สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับครูผู้สอนทุกเพศ ทุกวุฒิการศึกษา ทุกพื้นที่ทั้งบนคอกและพื้นราบ และทุกประเภทผลการสอนในการบริหารงานวิชาการทุกๆ ด้านรวมทั้งระบบข้อมูลข่าวสารให้เป็นไปอย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรใช้รูปแบบการวิจัยอื่นๆ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เช่น การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเข้าไปศึกษาวิเคราะห์ สังเกต การสัมภาษณ์ หรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านใดด้านหนึ่งของสถานศึกษาโดยตรง

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามขอบข่ายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ เพราะสามารถที่จะเจาะลึกในรายละเอียดปลีกย่อยได้มากขึ้น